

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-01-24

Ärendenummer SMF-2024-02130

Handläggare

Louise Lendas

Telefon: 031-368 26 58

E-post: louise.lendas@stadsmiljo.goteborg.se

Svar på uppdrag att återkomma med analys kring parkeringskapacitet gällande Grönsakstorget som året-runt-torg

Förslag till beslut

Stadsmiljönämnden förklarar uppdraget om att återkomma med en övergripande analys kring hur parkeringskapaciteten i närområdet skulle påverkas av att Grönsakstorget omvandlas till torgyta även under vinterhalvåret (SMN 2025-12-19, §216) för fullgjort.

Sammanfattning

Stadsmiljöförvaltningen har fått i uppdrag att göra en övergripande analys kring hur parkeringskapaciteten i närområdet påverkas om Grönsakstorget omvandlas till torgyta även under vinterhalvåret. Stadsmiljöförvaltningens analys bygger på tillgängliga data, handläggares kunskap och omvärldsanalys. Det område som i uppdraget beskrivs som "närområdet" är smalt när man pratar om parkering och vidgas därför i analysen till området Inom Vallgraven. För att till fullo beskriva parkeringskapaciteten i det aktuella området behöver även privata parkeringsanläggningar inkluderas. Data för dessa har stadsmiljöförvaltningen inte tillgång till vilket begränsar analysen, såväl som förvaltningens rådighet i frågan.

En översyn av parkeringsplatser i kommunal regi i centrala delar från 2022 visar att det generellt sett finns cirka 40 procent ledig kapacitet på Parkeringsbolagets parkeringar, men det kan variera inom området. För besöksparkering som tillhandahålls av stadsmiljöförvaltningen varierar efterfrågan mellan 40 och 70 procent. En återkommande NKI (nöjd kund-index) för besökare i centrala Göteborg visar att 84–90 procent av bilbesökare i Innerstaden hittar parkering inom fem minuter.

Det är svårt att uppskatta intäktsbortfallet av borttagna parkeringar då en andel av parkeringskunderna antas hitta annan parkering och att intäkten därmed uppstår där. En andel parkeringskunder förväntas samtidigt överflyttas till hållbara transportslag. Intäkten för parkeringsplatserna på Grönsakstorget var cirka 1 359 800 kr under perioden 2024-01-01 – 2024-03-31. En omdaning av Grönsakstorget ligger i linje med den strategiska styrningen i Göteborgs Stad, vilken bland annat anges i Göteborgs översiktsplan och parkeringspolicy.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Att omdana Grönsakstorget till ett torg med grönska och vistelsekvaliteter genererar kostnader i form av investering, framtida kapitalkostnader och troligtvis ökade driftskostnader. De samhällsekonomiska kostnaderna bedöms dock minska över tid i och med tillförande av grönska som bidrar med ekosystemtjänster, i ett område som idag har brist på sådana, samt förstärkning av den typ av miljöer som har positiv effekt för folkhälsan.

Det finns en oro från handeln att minskade parkeringsplatser skulle innebära negativ påverkan på den lokala ekonomin. Enligt erfarenheter som förvaltningen tagit del av i sin omvärldsbevakning medför åtgärder som en omvandling av Grönsakstorget till en plats för grönska och vistelse sannolikt till att stadskärnan upplevs som mer attraktiv. Detta lockar nya besökare, vilket gynnar den lokala ekonomin på de platser liknande omvandlingar gjorts.

Bedömning ur ekologisk dimension

Omdaningen främjar överflyttningen till hållbara transportslag och en minskning av biltrafiken vilket går i linje med stadens klimatstrategiska arbete. Det skulle även innebära förändringar utifrån mängden luftföroreningar och trafikbuller i en positiv riktning.

Att nyttja Grönsakstorget som torg och mötesplats främjar fotgängare genom att erbjuda ett attraktivt stadsrum. Det skulle även ge fotgängare bättre förutsättningar för gena gångstråk vilket är en viktig framgångsfaktor för att öka gåendet. Det skulle förstärka både gröna och blå stråk samt möjliggöra ett sammanhängande stråk längs kanalen med tillgång till vattnet. Blå och gröna stråk är sammanhängande områden med park eller naturkaraktär knutna till vattendrag. Dessa bidrar till att bevara och utveckla biologisk mångfald samt ökar tillgängligheten och orienterbarheten i staden, vilket lockar fler människor att röra sig utomhus.

Genom att tillföra träd och annan växtlighet stärks den biologiska mångfalden inom området och ekosystemtjänster kan skapas som lindrar effekterna av klimatförändringar. Grönsakstorget har idag ett lågt antal ekosystemtjänster. De närmsta grönområdena Kungsparken och Trädgårdsföreningen bedöms inte tillräckligt för att generera den mängd ekosystemtjänster som behövs i andra delar av staden. Grönska skapar även behagliga livsmiljöer som genererar ett förändrat rörelsemönster hos människor och ökar den vardagliga rörelseglädjen.

Bedömning ur social dimension

I översiktsplanen för Göteborg beskrivs att det finns en outnyttjad potential i de befintliga stadsrummen, där vissa platser som idag används för parkering kan tas i bruk för vistelse och stadsliv. Där framgår även att stadens offentliga rum ska vara tillgängliga och användbara för alla, oavsett ålder och förutsättningar och där torgen ska fungera som mötesplatser där människor kan leka, lära och umgås. Vid utvecklingen av dessa mötesplatser ska fokus enligt översiktsplanen ligga på tillgänglighet och delaktighet.

Under de temporära sommarsatsningarna har dialogen med medborgarna varit viktig. Runt Grönsakstorget finns få boende och de besökare som involverats i dialog kring platsen är bland annat medborgare som besöker stadskärnan från närområdet eller kommunen i stort. De utvärderingar som gjorts visar att en omdaning till torgyta ligger i linje med deras önskemål.

En omdaning av Grönsakstorget förväntas bland annat förbättra tillgängligheten för äldre genom fler sittplatser, bättre vistelsemöjligheter för barn inom Vallgraven samt bättre möjligheter för unga från olika delar av Göteborg till en mötesplats vilket stärker tillit och integration och därmed stärker stadens arbete mot segregation. Även behovet av centrala neutrala mötesplatser ur ett socioekonomiskt perspektiv, där det inte finns något krav på konsumtion, kan uppfyllas genom en omdaning.

Kort sammanfattning av barnkonsekvensanalys om effekterna av att parkeringarna omvandlas till torgyta

Barnkonsekvensanalysen för Grönsakstorget visar att en omdaning till ett året-runt-torg har positiva effekter för barn och unga. Platsen har blivit en uppskattad mötesplats som främjar lek, lärande och social interaktion. Erfarenheterna från sommartorget 2024 visar att barn och unga från olika delar av Göteborg använder platsen, vilket bidrar till integration och trygghet. Några negativa konsekvenser, som behovet av bättre avgränsning mot biltrafik, har också noterats enligt barnkonsekvensanalysen. För en mer omfattande analys behövs barns egna perspektiv insamlas och beaktas.

Samverkan

Samverkan har inte varit aktuellt i detta ärende.

Bilagor

1. Barnkonsekvensanalys Grönsakstorget som ett året-runt-torg
2. Översyn av parkeringssituationen i Göteborg

Ärendet

Stadsmiljönämnden har gett stadsmiljöförvaltningen i uppdrag att återkomma med en övergripande analys kring hur parkeringskapaciteten i närområdet skulle Upplagat ska besvaras senast till det första nämndsammanträdet 2025.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Trafiknämnden gav trafikkontoret i uppdrag i november 2022 (TN 2022-11-25, § 371) att inkludera Grönsakstorget i satsningen på sommargångar och sommartorg och föra över uppdraget till den nya nämndorganisationen 2023. Efter omorganisationen har stadsmiljöförvaltningen tagit sig an uppdraget i två steg där det första årets sommartorg var på plats under tre veckor med fokus på dialog och aktivering. Lärdomarna från 2023 års sommartorg lade grunden för ett fullskaligt sommartorg maj–september 2024. Erfarenheterna kring nöjdhet bland boende, besökare och verksamma för 2024 års sommartorg finns att läsa i den enkätundersökning som tagits fram. Generellt är nöjdheten mycket hög, särskilt bland besökare. Nöjdheten bland verksamma är mer splittrad där frånvaron av parkering är anledningen till en negativ inställning.

För att kunna överväga ett beslut gällande Grönsakstorgets omvandling till torgyta året runt önskar stadsmiljönämnden mer information kring parkeringssituationen i närområdet. I närområdet till den geografiska avgränsningen som användes för urvalet av verksamma i enkätundersökningen Grönsakstorget, inklusive båda sidor av Västra hamngatan, Kungstorget (verksamheter i Saluhallen) och utmed Bazargatan.

Den övergripande analysen ska undersöka följande: intäktsbortfall, anvisning till alternativa parkeringsplatser och beläggningsgraden. Därtill efterfrågas en barnkonsekvensanalys om effekterna av att parkeringarna omvandlas till torgyta.

Stadsmiljönämnden beslutade att sommartorget på Grönsakstorget ska öppna senast den 1 april, i samband med att sommarsäsongen för uteserveringar börjar.

Parkeringsanalys

Grönsakstorget är beläget i området Inom Vallgraven i Göteborgs mest centrala stadskärna. I området finns parkering på allmän platsmark samt på kvartersmark. Parkeringen på kvartersmark utgörs framförallt av parkeringsanläggningar i både privat och kommunal regi där de privata står för majoriteten av platserna. Stadsmiljöförvaltningen har rådighet över, och tillgång till data för, parkeringar på allmän plats samt på kvartersmark i kommunal regi (Parkeringsbolaget).

För analysen har därför befintliga data över parkeringar i Göteborgs stads regi tillsammans med handläggares kunskap och omvärldsanalys använts för att ge en bild av parkeringssituationen runt Grönsakstorget. Den information som redovisas här ger därför endast en del av bilden av parkeringskapaciteten i området där Grönsakstorget är beläget.

Det område som i uppdraget definieras som ”närområdet” är framtaget för att skapa ett relevant underlag för enkätundersökningen för Grönsakstorget som sommartorg. Det definierade ”närområdet” bedöms vara för litet när man pratar om besöksparkering i en stadskärna, undantaget parkering för kortare angöring, på- eller avlastning av gods samt för parkering för rörelsehindrade.

Inom Vallgraven, utanför det direkta "närområdet" finns besöksparkering i kommunala parkeringsanläggningar såsom Pedagogens P-hus samt i flertalet parkeringshus i privat regi. Grönsakstorgets parkeringsplatser uppskattas uppgå till mindre än 1 procent av det totala antalet parkeringsplatser i området Inom Vallgraven. I anslutning i söder till området Inom Vallgraven finns även parkering vid Stora Teatern samt vid Heden.

I Göteborgs Stads nu gällande parkeringspolicy finns styrningen att parkering i första hand ska vara ordnad på kvartersmark och att ytor som torg, gröna platser, vissa gator, kajer med mera ska kunna frigöras från bilparkering för att bidra till en attraktiv stad. Denna inriktning har varit styrande för mycket av det arbete som gjorts i området Inom Vallgraven för att öka attraktivitet och vistelsekvaliteter. För att kunna fortsätta jobba med den inriktningen är det viktigt att känna till att området försörjs av parkering i både kommunal och privat regi.

Även översiktsplanen för Göteborg pekar på en outnyttjad potential i de befintliga stadsrummen där vissa torg som idag används för parkering kan tas i bruk för vistelse och stadsliv. En omdisponering och gestaltning av särskilda stråk och stadsrum förespråkas med fokus på hållbar mobilitet och möjliggörande för stadsliv. Där efterfrågas även en mer effektiv användning av central mark som idag används för ytkrävande ändamål såsom markparkering.

Efterfrågan av parkering

En översyn av parkeringsplatser i kommunal regi i centrala Göteborg gjordes 2022 som underlag till ett uppdrag i kommunfullmäktiges budget år 2020. Området Centrala Göteborg utgår från parkeringspolicyns områdesdefinition som utgör ett större område än det som berör Grönsakstorget.

Rapporten visar på att det generellt sett finns ca 40 procent ledig kapacitet på Parkeringsbolagets parkeringar, men givetvis är sannolikheten hög att det ser olika ut på olika platser inom det område som studerats. Enligt rapporten kan man utläsa att det vid de tider som studerats aldrig varit helt fullt på samtliga parkeringsplatser. För den besöksparkering som tillhandahålls av stadsmiljöförvaltningen (dåvarande Trafikkontoret) visar rapporten att efterfrågan på parkering i genomsnitt varierar mellan 40 och 70 procent men sällan överstiger 70 procent. Precis som för Parkeringsbolagets parkeringar ser det sannolikt olika ut på olika parkeringsplatser inom området som undersökts i rapporten.

Rapporten från 2022 visar även att efterfrågan på parkering på allmän plats var hög på söndagar vilket rapporten förklarar med att det 2022 fortfarande var lågtaxa denna tid. Samtidigt var det låg efterfrågan i Parkeringsbolagets anläggningar (utan lågtaxa) samma tid. Den 1 januari 2024 justerades lågtaxan på söndagar och stadsmiljöförvaltningens bedömning är att det kan ha förändrat val av parkeringsplats. Pris är troligtvis en av flera anledningar till att parkeringskunderna ändrar beteende och söker sig till en annan parkeringsplats.

Förvaltningens erfarenhet generellt sett från gatuomdaningar och vid byggprojekt är att det kan upplevas fullt eller problematiskt direkt efter en förändring men att det relativt snabbt stabiliseras genom att kunderna ändrar beteende och till exempel hittar annan parkering. Förvaltningen har i arbetet med budgetuppdraget för Kungstorget och

Basargatan observerat ökade fordonsrörelser och högre efterfrågan på Grönsakstorgets omkringliggande parkeringsplatser, men som snabbt återgått till tidigare nivåer igen.

Under många år har en NKI (nöjd kund-index) för besökare gjorts i centrala Göteborg. I undersökningen finns frågor om tillgänglighet och parkering där besökarna tillfrågas hur snabbt de hittat en parkering om de tagit sig till stadskärnan med bil. För Innerstaden, det vill säga området Inom Vallgraven, har 84–90 procent av de som kommit med bil hittat en parkering inom fem minuter (mätår 2018–2022), vilket tyder på att det finns ledig kapacitet.

För att kunna svara på frågan om varför parkeringen på Grönsakstorget eventuellt skulle ha högre beläggning på helger krävs omfattande undersökning, vilket är både tids- och kostnadskrävande. Förvaltningen kan dock anta att parkeringen på Grönsakstorget är ett populärt val på grund av sitt centrala läge och att efterfrågan antas vara hög både vardagar och helger.

Anvisning till parkering

Det finns idag många digitala verktyg som visar en uppdaterad bild av rutter och parkering. Förvaltningen skulle, under tiden ett sommartorg pågår eller vid en eventuell omdaning, kunna:

- göra riktade kommunikationsinsatser i samband med projektet och uppmana till att använda digitala verktyg för att optimera sin resa.
- öka kommunikationen i samband med projektet och särskilt peka på tillgänglighetsfrågor.
- se över vägvisning till omkringliggande parkering för att säkerställa att den är uppdaterad och följer gällande anvisningar.

Parkeringsintäkt

Enligt kommunala avgiftslagen (1957:259) får kommuner endast ta ut parkeringsavgift i syfte att ordna trafiken, inte i syfte att få in intäkter till kommunen.

Förvaltningens erfarenhet är att parkeringskunder ändrar beteende vid förändringar i parkeringsutbudet och letar efter annan parkering. En andel parkeringskunder förväntas också överflyttas till hållbara transportslag. Det går därför inte att uppskatta hur stort intäktsbortfallet egentligen blir eftersom en del av intäkterna från Grönsakstorget rimligen flyttas till annan parkering på allmän plats, alternativt till parkeringsanläggning i privat eller kommunal regi.

Avgiftshöjningen för helger trädde i kraft 1 januari 2024 och asfalteringsarbeten samt etablering av sommartorget följde från april 2024. Därför redovisas perioden 1 januari till 31 mars 2024 för att ge en uppskattning om parkeringsintäkterna på Grönsakstorget. Observera att stadsmiljöförvaltningen får denna data via Parkeringsbolaget som administrerar appen Parkering Göteborg samt parkeringsautomater åt förvaltningen. Summan är tagen ur denna rapportering och ej validerad inför svar på detta uppdrag. Parkeringsplatserna på torgytan genererade under perioden 2024-01-01 – 2024-03-31 en intäkt på cirka 1 359 800 kr.

Förvaltningens bedömning

Utifrån den tillgängliga data som stadsmiljöförvaltningen har gällande parkeringar kan vi se att området försörjs av parkering på allmän platsmark samt kvartersmark i både kommunal och privat regi. Stadsmiljöförvaltningen har varken data eller rådighet över majoriteten av parkeringen inom området och kan därför inte ge en rättvisande bild av påverkan på parkeringskapaciteten vid en omdaning av Grönsakstorget till ett året runt-torg.

Parkeringsmöjligheterna i det direkta närområdet kommer försämrats genom ett borttagande av platserna på Grönsakstorget, men det finns samtidigt skäl att tro att det blir en mindre påverkan. Detta då Grönsakstorget står för så få platser av det totala utbudet i området Inom Vallgraven samt erfarenheten att parkeringskunderna väljer parkering utifrån flera variabler och tenderar att uppsöka en annan parkeringsplats.

Göteborgs Stads parkeringspolicy prioriterar parkering på kvartersmark för att frigöra ytor som torg och gröna platser, vilket har styrt arbetet i innerstaden för att öka attraktivitet och vistelsekvaliteter. Översiktsplanen förespråkar en omDispositionering av stadsrum för hållbar mobilitet och stadsliv, samt en effektivare användning av mark som idag används för parkering. En omdaning av Grönsakstorget ligger väl i linje med den strategiska styrning som uttrycks här såväl som i fler styrande dokument för Göteborgs Stad.

Gunilla Åkerström

Anders Ramsby

Avdelningschef

Förvaltningsdirektör

Utemiljöer och stadsliv

Stadsmiljöförvaltningen